

(ke stému výročí narození spisovatele Jaroslava Žáka)

28. listopadu uplyne sto let od narození spisovatele Jaroslava Žáka. Snad každý z nás zná jména jako Krhounek, Mazánek nebo Čuřil, především díky častému opakování věčně zelených filmů Martina Friče **Škola základ života** z roku 1938 a **Cesta do hlubin šudákovy duše** z roku 1939. Co však víme o Jaroslavu Žákovi, jehož divadelní hra Študáci a kantoři byla hlavním zdrojem obou filmů?

Jaroslav Žák se narodil v Praze na Žižkově, vystudoval gymnázium, Filozofickou fakultu a stal se profesorem latiny a francouzštiny. Učil na gymnáziu v Praze, ve Dvoře Králové a v Jaroměři. Jeho velikou životní láskou byla lehká atletika. Na škvárové dráze pražské Slávie se seznámil se svým celoživotním přítelem, o devět let starším malířem a vynikajícím ilustrátorem Vlastimilem Radou.

Čtenáři FOLKtimu, zejména z řad trampů, sledují v současné době reprízu černobílého seriálu **Dobrodružství šesti trampů**

, v němž účinkují i členové souboru KTO. Dobrodružství šesti trampů napsal Jaroslav Žák spolu s Vlastimilem Radou v roce 1933. Jejich předchozí společné dílo,

Vzpoura na lodi Primátor Ditrich

z roku 1930, je milou parodií na dětskou dobrodružnou literaturu a již v této knize vystupuje oněch šest trampů se jmény jako Jack Aspirin, Bivoj nebo Nick Warton. Spolu s následujícím Tajemstvím žižkovského podsvětí se mi všechny tři knihy, vydané v Klubu čtenářů, dostaly do ruky jako malému klukovi pod názvem

Bohatýrská trilogie

. Od té doby jsem se mnohokrát nahlas smál oněm báječným parodiím a části knihy cituji zpaměti.

Je třeba si uvědomit, že v roce 1933, kdy byla napsána prostřední kniha, probíhal na jedné straně boj proti trampingu, zejména v podobě tzv. Kubátova zákona (Kubát byl ve správních funkcích zemského prezidenta), zakazujícího pobyt v přírodě neoddaným dvojčím, a na straně druhé došlo ke komercializaci hnutí. Asi jen málokdo vzpomene filmových kýčů jako byla **Osada mladých snů**

režiséra Oldřicha Kmínka z roku 1931 či

Dobrý tramp Bernášek

režiséra Karla Lamače z roku 1933. Ve druhém filmu například Settleři zpívají dodnes populární Martu.

Žák s Radou, podobně jako Voskovec a Werich, bojovali s tlustými pad'oury, kavárenskými povaleči zvanými astracháni a s otci Kondelíky, holdujícími pivu a dechovce.

Jaroslav Žák, jako člověk s obrovským smyslem pro legraci, to neměl nikdy lehké. Zkostnatělí úředníci protestovali i proti Žákovým báječným knížkám o študácích, kdy některé legrácky zcela jistě provozoval i sám autor v dobách studentských. Stačí si přečíst do jisté míry autobiografickou knihu **Dobrý borec Antonín** o počátcích lehké atletiky v Čechách po 1. světové válce i o školním časopisu Záře nad pohanstvem.

Stejně statečným a čestným člověkem jako Jaroslav Žák byl i Vlastimil Rada. Za německé okupace půjčil svém jméno pod autorství knihy **Hostinec U kamenného stolu**, protože skutečný autor Karel Poláček musel nosit žlutou hvězdu.

Je zákonité, že člověk, jako byl Jaroslav Žák, musel vadit režimu, o němž jedna parlamentní strana stále tvrdí, že vznikl ústavní cestou. Jaroslav Žák publikoval ve Svobodném slově svou literární parodii Ve stínu kaktusů, viditelnou parodii na hrozící totalitní režim. Následovalo vyloučení ze Syndikátu spisovatelů a živoření. Násilné mlčení spisovatele trvalo až do konce padesátých let, jenže v srpnu 1960 život tohoto dosud nedoceněného báječného člověka a vynikajícího spisovatele končí. Bylo mu pouhých 54 let.

Jeho přítel Vlastimil Rada, mimo jiné i žák Maxe Švabinského, jej přežil o pouhé dva roky.